

INHOUD

NUMMER 224

INTERVIEW

10 WILSON ZUSJES

In Nieuw-Zeeland zijn deze springamazones hartstikke populair. Ze ontfermen zich over de Kaimanawa, een wild paardenras.

40 JESSICA VON BREDOW-WERNDL

"Wanneer de serieuze training begint? Nooit", zegt de Duitse Grand Prix-amazone. Maar haar resultaten liegen er niet om.

88 WIM VERWIMP

Bit sprak de Belg vijftien jaar geleden over de dressuursport in zijn land. Maar hoe gaat 't nu? Is er in de tussentijd veel veranderd?

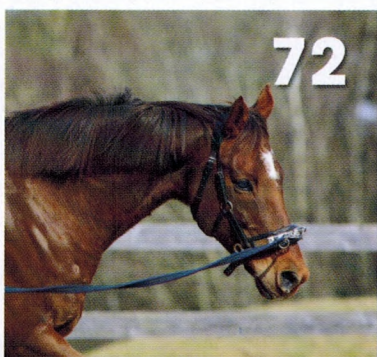
77

EN VERDER...

- 1 COVERFOTO DOOR WIEBKE HAAS
- 3 EDITORIAL
- 6 IN BEELD
- 8 VERSE BROKKEN
- 17 EÉN UIT DUIZENDEN
- 19 BIT-CURSUS: BETERE BAND
- 22 GRAASKORVEN: DE VOORDELEN & DE NADELEN
- 25 COLUMN BIANCA SCHOENMAKERS
- 26 TIEN VEELVOORKOMENDE SPRINGPROBLEMEN
- 32 WAT IS JOUW ZINTUIGELIJKE LEERSTIJL?
- 34 HET LYMFESTELSEL
- 39 FEITEN EN FABELS OVER TEUGELKREUPELHEID
- 46 ERFELIJKHEID
- 48 HET PAARDENPASPOORT VAN A TOT Z
- 52 HELP, MIJN PAARD KANTEL!
- 55 DAGBOEK VAN EEN DIERENARTS
- 56 COMMENTAAR VAN ANDERE RUITERS
- 60 ALLERGISCH VOOR EEN BIT
- 62 AANLEG VAN EEN RIJBAAN
- 66 AORTABREUK
- 68 PORTRETTEN: LELUKE EENDJES
- 72 DE KAPTOOM
- 74 OP DE JUISTE MANIER FOERAGEREN
- 77 WAT KUN JE LEREN VAN PARARUITERS?
- 80 KUNSTOOG NA MAANBLINDHEID
- 82 WIN EEN EASY COOLER
- 83 EVENT: RIDE & RUN
- 84 MENS & PAARD: ELLEN BAS-GRAS & NARBELLA
- 86 CRISISMANAGEMENT
- 91 KARAKTERS VAN TOPPAARDEN
- 96 MANEGETEST: MANEGE DE MEIDEN VAN HAARMAN IN LAREN
- 98 VOLGEND NUMMER

10

72

INTERVIEW

TEKST: Marleen Jaarsma FOTOGRAFIE: Lonneke Ruesink

Speels consequent

MET JESSICA

VON BREDOW-WERND

'WANNEER DE SERIEUZE TRAINING BEGINT? NOOIT'

Naar eigen zeggen dankt Jessica von Bredow-Werndl haar succes aan een flinke dosis 'speels consequent' zijn in de training. En dat blijkt effectief. In amper drie jaar tijd schoot de Duitse amazone met haar KWPN'er Unee BB pijlsnel omhoog op de wereldranglijst. Samen met haar broer Benjamin zwaait de blondine de scepter over hun eigen stal Aubenhausen. "We zijn elkaars trainer en elkaars grootste concurrent."

Wie Jessica von Bredow-Werndl en haar paarden treft, wordt vanzelf vrolijk. Niet alleen vanwege Jessica's stralende lach en optimisme, ook haar paarden lijken opvallend veel plezier te hebben in wat ze doen. Plezier is onlosmakelijk verbonden met het leven en de trainingen op Aubenhausen, waarvan de ondertitel luidt: 'Home of the dressage horses'. Een weloverwogen en toepasselijke keuze. "We willen onze paarden een perfect thuis bieden", legt Jessica uit. "Een thuis waar ze zich comfortabel en vol zelfvertrouwen kunnen ontwikkelen. We willen dat onze paarden genieten." Als je Aubenhausen bezoekt, dan moet je niet vreemd opkijken als je de toppers Unee BB en Zaire ziet spelen in de paddock, of door weer en wind een buitenrit ziet maken.

Geen representatieve dagbesteding voor een gemiddeld dressuurpaard met een toptienpositie op de FEI wereldranglijst. "Unee gaat elke dag naar buiten. We warmen hem eerst op, zodat hij probleemloos kan ravotten en bokken."

GEHEIM

Het thuis van Jessica bevindt zich onder de rook van München, diep in het Duitse Beieren. Het bedrijf huisvest 35 paarden. "We kiezen er bewust voor om alleen paarden, en geen ruiters, te trainen. Hier vind je slechts paarden, onszelf en een tiental medewerkers. Daarom blijft het hier zo kalm." Die serene rust staat haaks op Jessica's beleving van de afgelopen periode. "De afgelopen jaren waren echt een gekkenhuis. Ik had nooit verwacht zó succesvol te worden." Met de KWPN'er Unee BB (Gribaldi x Dage-

raad) werd ze opgenomen in het A-dressuurkader en behaalde ze in januari in Amsterdam nog tweemaal een derde plaats. In krap drie jaar tijd schaarde Jessica zich met Unee bij de wereldtop. Haar geheim? "Ik maak het leven van mijn paarden zo positief en geweldig als het maar zijn kan. Dat betaalt zich bij Unee terug in opperste concentratie tijdens training en op concours. Hij doet zijn uiterste best voor mij. Unee en ik hebben een speciale band. En dat is alleen mogelijk door onze goede mix van beste vrienden zijn en tegelijk samen hard werken."

BROER

Haar voornaamste trainer heeft Jessica altijd binnen handbereik. "Ik heb het geluk dat ik mijn grootste concurrent binnen mijn eigen familie heb", grinnikt ze. Die geduchte »

concurrent is Jessica's twee jaar oudere broer Benjamin, zelf een succesvol Grand Prix-ruiter met zijn twaalfjarige ruin Der Hit (Del Gado x Welt Hit II). "Benni en ik zijn zowel elkaars trainer als elkaars concurrent. Het is cool om iemand in je familie te hebben die echt wil dat je er komt. Hij kijkt met mij mee en ik met hem. Grondwerk doen we ook vaak samen. We stimuleren elkaar enorm, op een positieve manier. Het is altijd beter als je broer of zus voor je eindigt dan elke willekeurige andere ruiter."

Benjamin knikt: "Mensen vragen me wel eens: 'Kunnen jullie écht zo goed met elkaar overweg?' Ja, dat is echt zo. Dat is nooit anders geweest. Had Jessi in de young riders en juniorentijd geen paard, dan gaf ik haar een paard van mij, en vice versa. We zijn gelijkgestemd ondanks onze grote verschillen. Jessi is een bezige bij en maakt veel plezier tijdens haar training. Ik ben een rustiger type en ben wat correcter en consequenter in mijn rijden. We helpen elkaar om beide uitersten te integreren." Jessica beaamt: "Te veel spelen met je paard gaat ten koste van de soepelheid. Hij wordt dan wat sterk in de mond. Mijn valkuil is dat ik soms iets te gemakkelijk ben in mijn trainingen. Ik moet wel consequent blijven. Zonder consequentheid kun je paarden niets leren, maar ze moeten ook leren houden van de bewegingen. Hun lichaam trainen en laten dansen moet leuk voor ze zijn."

GEVOEL

Jessica beschouwt haar concentratievermogen als een grote kracht. "En ik denk dat ik gevoel voor paarden heb en goed naar ze luister." Benjamin noemt Jessica bovendien een genie voor wat betreft het oplossen van problemen op wedstrijden. "Ik zou het niet kunnen zoals zij. Jessica heeft het gevoel om de juiste dingen op de juiste momenten te doen. Zelfs als ze bloednerveus is. Ze probeert altijd alles goed te doen voor de paarden en de mensen om haar heen. En haar uitdaging? Relaxter door het leven gaan." Broer en zus rijden zo nu en dan elkaars topers en zijn elkaars voornaamste trainers. "Maar uiteindelijk zijn we niet zo ervaren als Jonny Hilberath of Andreas Hausberger. Daarom werken we samen met partners die ons helpen." Jonny Hilberath bezoekt Aubenhäuser maandelijks en blijft dan een of enkele dagen. "Hij legt ons niet op wat we moeten doen, maar helpt ons aan nieuwe ideeën en bij het aanpakken van problemen." Met Jonny werkt Jessica nu vooral aan Unee's hoofd en oren. "Bij het betreden van de ring

De elfjarige Zaire heeft Jazz-bloed en is volgens Jessica een felle tante. De Duitse amazone doet veel grondwerk oefeningen die ze leerde van Warwick McLean.

moet Unee zijn oren goed en zijn hoofd hoog dragen. Het eerste jaar had hij de neiging zijn hoofd omlaag te doen, waarna ik hem met geen mogelijkheid omhoog kreeg." Door de jaren heen werkten broer en zus met vele getalenteerde paardenmensen en uit hun aanpak kozen ze de beste punten om zo hun eigen trainingsfilosofie te vormen. "Andreas Hausberger van de Spaanse Rijschool werkt met ons aan de piaffe en passage. We laten ons graag inspireren door andere trainingsfilosofieën", zegt Benjamin.

Ook trinden ze vijf jaar lang met grote regelmaat bij Isabell Werth. Zij leerde hen om een paard over de rug, door het lichaam heen en licht in de hand te rijden. "En ze leerde ons niet slechts enkele uren per dag op stal door te brengen, maar om de sport echt te leven."

VARIATIE

Jessica's leven met paarden begon al vroeg, toen haar tante haar infecteerde met het paardenvirus. "Zij fokte Lewitzer pony's, hier

op Aubenhausen. Vanaf het eerste moment dat ik met paarden samen was, praatte ik onophoudelijk over ze." Toen Jessica's tante op een dag met haar kinderen de handdoek in de ring gooide en middenin de stad ging wonen, trokken Jessica's ouders met hun kinderen in het huis om de boel te verko-

konden we kwalitatief goede, maar toch betaalbare pony's en paarden op stal hebben. Met mijn paarden Duke en Duchess deed ik het nog aardig in de Under 25."

Daarna werd het enkele jaren stil aan het Werndl-front. Vijf jaar lang boekte Jessica slechts enkele kleine successen – net vol-

"Toen realiseerde ik me dat als ik écht een goede amazone wilde worden, ik me volledig op het rijden moest focussen. Rond die tijd vroeg Béatrice Bürchler-Keller me of ik Unee eens wilde uitproberen." Jessica trof een sceptische Unee vanwege een aantal ruiterswisselingen in de periode ervoor.

'Misschien spat het plezier van ons rijden af, omdat we houden van wat we doen'

pen. "Honderd pony's wachtten ons hier op", herinnert Jessica zich. De plaats bleek onverkoopbaar vanwege de enorme hoeveelheid modder en dus besloten Jessica's ouders er hun thuis van te maken. In de jaren die volgden, boekte Jessica diverse successen bij de young riders en junioren. "Veel geld hebben we nooit aan de aankoop van paarden besteed. We kochten jonge paarden en leidden die zelf op. Zo

doende om haar hoofd boven de radar te houden –, omdat ze besloot bijna al haar paarden te verkopen en te investeren in nieuwe, veelbelovende jonge paarden. "De paarden die we hadden, waren namelijk niet goed genoeg voor de internationale Grand Prix." Ook focuste Jessica zich op andere zaken. Ze behaalde een bachelorgraad in marketing en communicatie, studeerde diëtik en leidde haar vaders fitnesscentrum.

"Op zijn tweede dag op Aubenhausen reed ik Unee zonder zadel. Dat wekte zijn interesse, en ik had zijn aandacht."

IJZERSTERK

Na het eerste jaar, wat Jessica nodig had om Unee's scepsis overboord te gooien, ontwikkelde het tweetal een ijzersterke band. "Het was in het begin niet gemakkelijk om met Unee bevriend te raken. Hij was het eerste »

Genieten met topper Unee. "Op zijn tweede dag op Aubenhausen reed ik Unee zonder zadel. Dat wekte zijn interesse, en ik had zijn aandacht."

paard waar ik niet mee opgegroeid was. En het kostte tijd om hem te leren kennen en zijn vertrouwen te winnen. Hoe het me uiteindelijk is gelukt, weet ik niet precies. Het was mijn manier van omgang, denk ik. Elke training maak ik zo interessant en spannend mogelijk. Unee is vrij snel verveeld, dus afwisseling is het sleutelwoord. Ik rijd buiten met hem, waarbij ik zowel heuvels met hem beklim als galopwissels oefen, en ik varieer volop met trainingstijden, arena's en paddocks. Ik rijd hem geregeld zonder zadel, met alleen een pad. Alles is goed, zolang het maar niet voorspelbaar wordt."

Inmiddels begrijpen Unee en Jessica elkaar blindelings. "Hij is een kleine macho en geniet als mensen naar hem kijken. Mijn andere topper Zaire heeft dat nog niet, ondanks haar enorme talent. Ze werd onlangs verkozen tot meest veelbelovend Grand Prixpaard. Ik neem haar vaak mee naar wedstrijden om haar vertrouwen op te bouwen. Zaire is een ballerina. Piaffe, passage, het is allemaal heel gemakkelijk voor haar. Mijn uitdaging voor haar is grip op haar hoofd te krijgen. Vooral als ze de ring betreedt, wordt ze vaak een beetje nerveus, maar ze heeft gewoon tijd nodig. Als we haar hoofd onder controle hebben, zijn er geen grenzen aan haar mogelijkheden."

De frêle Jessica met haar grote, jeugdige Ferdinand. Na een paar jolige rondjes in galop werkt de combinatie aan oefeningen in de binnenbak.

Vorig jaar startte Jessica de elfjarige merrie Zaire (Son de Niro x Jazz) in de Grand Prix en won haar tweede Grand Prix Spécial meteen met 76 procent. "Ik heb enorm veel zin in de toekomst met deze merrie."

NEDERLANDS BLOED

In tegenstelling tot veel paardenfamilies konden Jessica en Benjamin niet voortborduren op het imperium van voorgaande generaties. "We willen alles zelf verdienen en

weigeren op de zak van onze vader te teren. We zijn oud en wijs genoeg om onze eigen verantwoordelijkheden te nemen. We verdienen ons geld met de verkoop van paarden die we van jongs af aan hebben opgeleid tot hoog niveau. Benjamin is van de sales. Ik focus me meer op het algemene en personeelsmanagement."

Jessica, Benjamin en hun ouders hebben elk een woning op Aubenhausen. Ook hebben ze elk hun eigen stalgang, met kenmerkende verschillen. De stal van Jessica is voor-

Broer Benjamin is Jessica's trainer en concurrent. "We stimuleren elkaar enorm, op een positieve manier."

zien van roze stoelen, een gebloemde klok en glimmende kroonluchters, die van Benjamin is clean en functioneel. De paarden die rustig in hun boxen op hun hooi staan te kauwen, zijn van Duitse komaf, op Jessica's toppers Unee en Zaire na. Bij hen vloeit Nederlands bloed door de aderen. De box van Unee is twee keer zo groot als de andere boxen. Jessica klopt Unee's buurman op de hals. "Dit paard gaat goed samen met Unee. Hij is een wat vrouwelijker type en ik ver-

'Unee is een kleine macho en geniet als mensen naar hem kijken'

denk hem ervan dat hij Unee wel knap vindt. Andere paarden werden doodongelukkig naast Unee. Eén paard werd een totaal ander dier – verlegen en futloos – en fleurde pas weer op toen hij naar een andere box verhuisde. Unee is heel dominant. Wie weet wat hij hem allemaal vertelde." De binnenarena biedt, doordat de bovenste helft van de lange zijde uit glas is opgetrokken, een prachtig uitzicht op de besneeuwde bergtoppen. "Door deze open wand krijgen de paarden de seizoenen tenminste mee", legt Jessica uit vanaf de rug van de reusachtige Hannoveraan Ferdinand BB (v. Florencio I x Lanciano Z), waarmee ze dit jaar zevende werd op het WK voor jonge paarden in Verden. Ferdinand is van dezelfde eigenaresse als Unee BB.

IDEAAL

Jessica's ideale paard is heet, maar geconcentreerd. Haar drie toppers Unee BB, Zaire en Ferdinand BB voldoen alle drie aan dit ideaal. "Zaire is een felle dame. Voor een wedstrijd focus ik eerst op het onder controle krijgen van haar benen door grondwerk oefeningen. Als ze zelfstandig blijft staan, is ze daarna zo veel cooler." Jessica laat zien wat ze bedoelt. Terwijl ze Zaire stilzet in de buitenarena loopt ze om de merrie heen. "Zaire moet me volgen waar ik ook ben, maar als ik haar stilzet, moet ze blijven staan. Zonder druk mag ze niet in beweging komen. Stapt ze toch weg, dan laat ik haar een paar passen achterwaarts gaan. Wil ik dat ze beweegt, dan geef ik een beetje druk. In het begin ging ze er altijd vandoor. Warwick McLean is onze partner wat het grondwerk betreft. Hij rijdt jonge paarden voor ons in en leerde ons ool deze techniek."

Het is een techniek die naadloos aansluit bij Jessica's idealen. "We zien paarden als partners en willen zo duidelijk mogelijk met ze communiceren. Deze aanpak is een heel vriendelijke, heldere manier van communiceren. Als je echt iets van een paard wil, moet je mét het paard denken, niet voor het paard." Het paard als partner klinkt in alle aspecten van de training door. Zo is elke derde dag een rustdag. "Dan galopperen we misschien wat, mag het paard bokken als hij wil en vraag ik geen moeilijke oefeningen. Ik train de grote oefeningen sowieso maar weinig. Liever werk ik aan power en souplesse." Jessica laat haar paarden bepalen hoe lang een training duurt. Tot op zekere hoogte uiteraard. "Ze moeten zich wel ontwikkelen. Maar Unee laat me precies zien hoe fit hij is. Hij is geen lui paard en geeft me alles wat hij op een dag in zich heeft." Jessica start de wedstrijdtraining van haar paarden al relatief vroeg, op vijfjarige leeftijd. "Maar de paarden bepalen het tempo, we nemen de tijd. Wanneer de serieuze training begint?" Jessica lacht: "Nooit!"

SPORTIEF

Volgens Jessica is het uiteindelijke doel dat het er gemakkelijk uitziet. "En dat is alleen mogelijk met perfecte communicatie. Allereerst doordat je paard goed naar je luistert, maar ook door je eigen lichaam onder controle te hebben. Als ruiter moet je fit zijn en je lichaam voelen." Zelf is Jessica behoorlijk sportief. "Sport helpt me als ruiter. Mijn zit en lichaamsspanning zijn hierdoor veel beter geworden. Ik zou geen acht paarden per dag kunnen rijden als ik niet fit was en geen aandacht voor goede voeding zou hebben. Het vraagt zoveel energie. Ook mijn zit is veel beter doordat ik lenig en flexibel ben. Ik doe veel aan yoga en hierdoor voel ik mijn eigen lichaam én het paard beter."

Vorig jaar trouwde Jessica aan het Gardameer met vastgoedondernemer Max von Bredow. Zelf was hij jarenlang actief in de eventingsport en zijn achtergrond als ruiter komt hem van pas als hij zijn eega vergezelt op grote concoursen, zo zegt hij zelf: "Ik weet bijvoorbeeld hoe belangrijk het is om voor een wedstrijd in concentratie alleen met het paard te zijn." Hij grijnst: "Mijn taak is dan ook om iedereen voor een wedstrijd bij Jessica uit de buurt te houden." Jessica werd opgenomen in het A-kader, maar haar kansen inschatten vindt ze lastig. "Bij de laatste Wereldruiterspelen was ik eer-

Heerlijk lekker rollen! Unee geniet volop op stal Aubenhausen.

'Moddermonster' Unee kijkt nog even naar zijn vriendje, voordat hij onder de douche gaat.

ste reserve. In Duitsland is het heel moeilijk om in het dressuurteam te komen, maar het is uiteraard een van mijn doelen. Dit jaar hoopte ik me te plaatsen voor de wereldbekerfinale, en dat is gelukt! Verder liggen mijn ambities volledig bij het verbeteren van mijn rijden. Ik wil nieuwsgierig blijven en met open vizier kijken naar nieuwe dingen, kritisch naar mezelf durven zijn en reflecteren op de beste

eigenschappen die een ruiter volgens mij in huis kan hebben: geduld, gevoel voor zichzelf en het paard, focus en passie. We leven het goede leven, blij en met energie. Misschien spat het plezier van ons rijden af omdat we houden van wat we doen. Paarden opbouwen is onze passie. We prijzen onszelf erg gelukkig dat we datgene kunnen doen waar we het meest van houden." 🐾